

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1881.

Kolozsvár, csütörtök, november 17

Tizenegyedik évfolyam.

KOLOZSVÁR, 1881. nov. 16.

Az ifjú trónörökös pár néhány napja hazánk erdélyi részének egyik regényes pontján időzik, s arról van szó, hogy megkedvelvén e hegyvölgyes, görbe kis országot, az osztrák-magyar monarchiának jövődöbeli uralkodó párja az év egyik szakában nemzeti fejedelmek ősi kastélyát tekintse állandó otthonának. Kevés külsőségekben nyilatkozik ugyan, de annál mélyebb és igazabb mindnyájunk hű óhaját, vajha az ifjú pár szeretné meg ez országrészt és népét, miként az szereti őket s volna reájuk nézve oly kellemes körülményben élni, mint a mily öröm nekünk, hogy őket bérceink között üdvözölhetjük. Mi loyális nép, királyához az önfeláldozásig hű alattvalók vagyunk; jól tudjuk és érezzük mennyi szenvedés érte a hazát a miatt, hogy nemely királyunk nem értette meg nemzetét s annyi vihar után tudjuk becsét a megváltozott egyetértésnek, mely a legalkalmasabb király és leglovagiasabb nemzet között él, s a melyet annyi félreértés, annyi küzdelem között századok multával csak egy pár évtizede állíthattott helyre a kölcsönös bizalom. Mi szeretettel és ragaszkodással közeledünk az ifjú párhoz is, kik két jó király nagyereményekre jogosító gyermekei és a legalkalmasabb kor, mely iskolája volt mindkettőjüknek, bizonyára szívükbe oltotta alattvalóik ragaszkodásának értékét. Mi tudjuk a nagy magyar királyok és nemzeti fejedelmek történetéből, hogy a hűség és önfeláldozás fejedelmek iránt egy és ugyanaz a nemzet iránti önfeláldozással. Királyában a nemzet önmagát tiszteli meg, s nem rabszolgai földön csuszás, hanem saját nemzeti erőnek megbecsülése, az ország feje, mint az egységes államot képviselő legfőbb hivatalnok iránt érzett hódolat. Tudjuk, hogy csak addig lesz a földön Magyarország, a míg lesz magyar király, s a népek ily keveréke között még egy Kossuth is csak egy erős király által képzelte fenntarthatóan hazáját.

De mert mindenezeket tudjuk, nem titkolhatjuk mély megbotránkozásunkat a felett, hogy egy kolozsvári lap naponként igyekszik megzavarni a trónörökös pár körülményeit az időzése alatt az irántuk táplált közérzet harmonizációját. A hazánkban uralkodó sajtószabadság mellett tetszelegnek némelyek maguknak azzal, hogy fejedelmeket dorgálnak, s a vendégszeretetet szemrehányásokban találják fel, de aztán vállaltak el a nemzet

A KELET TÁRCZÁJA.

A HALLGATÁS FÁJÁRÓL.

(Sacher-Masoch elbeszélése.)

V.

A piros kacabajka és a bika.

[Folytatás.]

— Segítség! Rablók! — hangzott összevissza mindenféle nyelven. A férfiak gyorsan felfegyverkeztek. Gottwald ur, a nyárssal jobb kezében s a mozsárral fején hasonlított azon hősökhöz, kik Tróját ostromolták. A félreértés csakhamar kiderült, de a társaságon olyan izgalom vett erőt, mely nem szűnt meg egy hamar s igen veszedelmes bonyodalmakra vezetett.

A menet sorba állott s útnak indult. Pompásan ment minden. A váltakozó felülről kilátások varázslók voltak, s az út, minél magasabba hágtak annál szélesebb és kényelmesebb lett. Mikor a nap hanyatlani kezdett, a társaság, egy vad regényes szikla torkolathoz ért, mely mindkét oldalán komor tölgyekkel volt szegélyezve.

Egyszerre éles füttyök, kutyaugatás, emberi hangok, lövések s kúrhangok hangzottak fel, mint háboru idején.

— Rablók! — kiáltottak némelyek, mások futásra akarták indítani lovaikat és mások ismét leszálltak lováról s a

előtt a kárért a felelősséget is, melyet feltűnési viselkedésből ez országrésznek okoznak.

Szeretettel csak szeretet költhet fel, s nemcsak a trónörökös párnak, hanem bármely magános embernek sem jöhet kedve oly vidékeket látogatni meg, a hol vendégszeretet helyett bántásokra lehet számítani. Az erdélyi részek pedig végső határát képezik a monarchiának, s ha Magyarország leendő uralkodóját a szeretet nem fűzi ide, bizonyára alig van más vonzerő, mely őket mások is körünkbe hozza. Az ifjú fenséges pár, a kik bizonyára tanulnak annyit leendő birodalmuk viszonyairól, mint némely szerkesztőség, egy pár napra szórakozni jött hozzánk, s a daliás királyfi, a ki nem akar elpuhulni, mint némely régi magyar király a trón vánszolásai között, közöttünk keres hozzá illő férfias időtöltést. Magyar mánás is van oldala mellett, magyar nyelven szól mindentül hozzánk; félbeszakítja a főispánt, a ki az ő „magyar hazájában” (saját szavai) nejt németül szólítja meg; az egészen magánjelgű időtöltésre hazarészünk aristocratiájából meghív „egyelőre” egy tagot; bemutatja a kicsődülő tömegnek önmagát és elbájosítja, mint a ki tudja, hogy sokkal inkább megismerhet valamely népet akár egy pár vadászaton, mint az alattvalóinak költséget okozó ceremóniás fogadások alatt, a hol mindenkinek az a legfőbb törekvése, hogy éppen azt titkolják el, a mit ő fenségeik leginkább óhajtanának tudni. Mindezeknek dacára a feltűnési vágy, mely nem sokat törődik azon egyszerű tudnivalóval, hogy a trónörökösök könnyen érthető okokból nem szoktak maguk számára diadalutakat rendezni, mondjuk nem törődve a nagyhatalomság mindezekkel, keres magának alaptalan gáncsolni valót, hogy behozonytassa merészségét a kegyelet szemben. Csak hogy fájdalom, e magatartás! ő szerfelett kéri némely pártok szavabevehetősége, melyek politikájuknak lelepleződése más alkalmakkor a rendet, a monarchikus érzelmeket és a lojalitást hangoztatják.

Bár mennyire is alkalmas azonban a véletlen által így elárult politikai irány a mélyebb taglalásra, részünkről nem szálltunk volna fel, ha nem látnók sport- tá fejlődni a vendéglátásnak ezt a hozzánk nem illő módját, s ha nem látnók kicsiny hazarészünknek a jövőre kiható magasabb érdekeit kockáztatva általa. Így azonban szükségesnek tartottuk elmondani, hogy, a mi egyik kolozsvári lap hasábjain e tárgyban közöltetett, tel-

figyűkerekbe fogozva felmászta a sziklatetőkre.

Valóban körülbelül husz fegyverzett férfi bukkant elő, mindannyia fekete zsiros ingű s barna arczu, nagy juhász kutyák kíséretében, s a torkolatban lefelé rohantak.

Gottwald arczczal a földre vetette magát, s egészen meglepedve magáról, halálfélelemben kiáltani kezdett: — Aron menekülj! Aronkám mentes meg magad! Szaladj a hogy csak birsz!

Paltsinsky leszállt lováról, s a rablók elé ment egyedül, s fegyvertelenül. Megállt közvetlen előttük, pár sort irt tábláskájára s feléjük nyújtotta. Azok zavartan tekintettek egymásra s nevettek. Egyikük sem tudott olvasni.

Erre Gottwald is közelebb jött, de mégis nem egészen közel s így kiáltott: — Mit akartok? Elfogadtak-e váltságdíjat? Csak legyetek emberségesek!

A szegény fekete ingesek erre még nagyobb zavarral tekintettek egymásra: — Csak üdvözölni akartuk az uraságokat! — szóló bárgyú a legöregebbjük, így szokás ez nálunk itt a hegyekben. Itt fenn legeltetjük csordáinkat, s ott feljebb van pásztor gunyhónk.

A társaság nagy derűtlenségre fakadt. Mindegyik a másikat gunyolta csak Paltsinsky nyert mindnyájok szemében egyre regényesebb alakot.

Hamar kijutottak a torkolatból s a pásztorok egy gyalog ösvényt mutattak az uraságoknak, mely jóval megrövidítette az útát a gunyhóig, ahol élelmezni

jes ellentétben áll az összes erdélyi lakosság közérzetével.

Képviselőválasztás. A Torontál-megyében fekvő billéi választókerületben. Zsiros Lajos országgyűlési képviselőnek lugosi kir. törvényszéki elnökké lett kinevezését folytán közelebb képviselőválasztás lesz. Jelöltül a szabadelvű párti Nikolics Sándor volt temesvári völgyi vizsabayozási elnököt emlegetik. (O. E.)

A delegációkból.

nov. 14.

A magyar delegáció ma délután 11 órakor Haynald Lajos bírnok érsek elnöke alatt nyilvános ülést tartott; Jegyzők: Baross Gábor és itj. Mailáth.

Napirenden van a külügyi albizottság jelentése. A jelentésnek illetőleg a külügyminiszterium költségvetésének állatános elfogadása után megkezdett a részletes tárgyalás.

Falk Miksa előadja a külügyi költségvetés egyes tételeit, melyek változtatás nélkül, az albizottság javaslata szerint, megszavaztattak. A végleges megszavazás a holnapi ülésben fog megtörténni.

Következett a pénzügyi albizottság jelentésének és a közös pénzügyminiszterium költségvetésének tárgyalása. Harkányi Frigyes előadja, hogy a részletekben csekély a különbség a jelen és a jövő költségvetés közt s hogy a határvám jövedelmét nem mutat föl, mert a visszatérítések nagyobb összegre rugnak mint a bevétel; végül kilátásba helyezi a közös főszámvázók szervezését és a nyugdíjakról szóló törvény lét rejöttét. A pénzügyi költségvetés erre elfogadtatott.

A vita folyamában Falk Miksa a következő ellenindítványt terjeszti be:

Ellenindítvány a pénzügyi albizottságának a határvámjövédélre vonatkozó indítványához: Az 1882-re a birodalmi gyűlésben képviselt országok és királyságok részére előirányoztatik mint vámbevétel 28.003,996 frt; és a kezelési átalány levonása után, mely 1 millió 400,000 forint, 26.603,996 frt; a magyar korona területének vámelőirányzata 3.373,000 frt s a kezelési átalány levonása után, mely 450,000 frt, 2.923,000 frt. Bosznia vámbevétele 78,856 frt. Mint összes vámjövedelem előirányoztatik 29,605,852 frt, melyből levonandó a Boszniát és a Hercegovinát törvény szerint megillető vámtartalán 600,000 forint; tehát mint előirányzott összes vámjövedelem marad 29.005,852 frt. Ezen összegből az 1867. XXII. t. cz. 64. §-a és az 1878. XIX. t. cz. 2. §-a értelmében mindenekelőtt a vámvonalon át kívitt, adó alá vetett tárgyak után járó adóvisszatérítések fedezésére fordítandó és emelöggva az a közös költ-

szándékoztak felütni. Leszálltak lovaikról, számaraikról, s az állatokat a parasztok és pásztorokra bízva a gyalog ösvényen folytatták utjukat, élükön a piros kacabájájú Scrubska asszonnyal.

Midőn e bátor vállalkozó asszony kilépett a plateaura, melléke közepét a gunyhó foglalta el felkiáltott: — Bika!

A közelben csakugyan egy csorda marha legelt, köztük egy óriási bika, mely figyelmessé téve felemelte fejét, s mikor a piros kacabajkát meglátta, leszegett fejjel rohant a társaság felé.

Leirhatlan zűrzavar támadt, csak Paltsinsky nem vesztette el lélek jelenlétét. Mielőtt még Scrubska asszony észrevette volna, hogy mi forog kérdésben, formaliter kirázta a piros kacabajkából s oda dobta azt a bikának áldozatul. Az ingerült állat dühödten rohant a ruha felé, ezalatt a társaság a gunyhó felé szaladt.

— Mit tett ön? hol a kacabajkám? — volt az első, mit Scrubska asszony ki-ejtett.

Paltsinsky azt írta táblájára: — inkább tetszett volna, ha az állat a kacabajkával együtt kegyedet is felvette volna szarvaira?

Mint elmúlt veszély után rendesen történni szokott, a juvói 47 vendég is csapongó jókedvű lett, mikor a pásztor gunyhó előtt festői csoportokban tűlve, a kolompok hangjára s a pásztorok énekére figyelve, egyideig a hanyatló nap pompájában gyönyörködve itták a friss tejet, s egy-egy bika hátra kényeztet

Hirdetési díjak.

Egy négyeseg esentiméternyi tér ára 2 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek;

Bécsben: Oppelik Alajos Städt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhan) der Wollzeile 36. Haasensteint et Vogler (Wallisch-gasse 10) Rnd. Mosse Publicistische Bureau, Budapest: Haasensteint, és Vogler hirdetés közv. irodája, Goldberger A. hirdetések véválti irodája Budapeston Szervatár 3. sz.

Ügyleti csekkok

garmond sora után 25 krajczár fizetendő.

ségek összegéből előre levonandó. Minthogy azonban az utolsó év tapasztalásai szerint az előirányzott vámbevétel a legkedvezőbb esetben is legfeljebb az adóvisszatérítések fedezésére lesz elegendő és így a közösgyi költségek fedezésére fordítható maradékra nincs kilátás; azon esetre pedig, ha az adóvisszatérítés körül a vámbevétel szembenhiány mutatkozik, a hiány fedezéséről az alkotmány és a fennálló törvények értelmében gondoskodni a két állam kormányának feladata közé tartozik; és a következő határozati javaslat elfogadását ajánlom: „Az országos bizottság, midőn a vámbevételi előirányzatot 29.005,852 irrtal, de egyezersmind az adóvisszatérítési előirányzatot is ugyanezen összegben elfogadja, nem tartja helyesnek, hogy 1882-re vámbevétel czimén bármely összeg levonassék a megszavazott közösgyi költségekből vagy hogy netalán adóvisszatérítési hiány megszavazása és mikénti fedezése iránt ez országos bizottság intézkedjék, hanem azt határozza, hogy 1882-re megszavazott közösgyi költségek minden levonás nélkül az 1878. XIX. t. cz. 1. §-ában megállapított hozzájárulási arány szerint fedeztessenek.

Az indítvány Szilágyi Dezső és Szilágyi József közös pénzügyminiszter lezárólatása után, ki hozzájárulását kijelenti, elfogadtatott.

Erre következett a közös főszámvázó, a közös költségvetés és a zarszámadási bizottság jelentése, melyek változatlanul elfogadtattak.

Az ülés további folyamán a tengerészeti költségvetés és a tengerészeti albizottság jelentése került tárgyalásra.

KÜLFÖLD.

A francia miniszterium megalakult s már eddig a hivatalos lap is közli. E miniszteriummal Franciaország történelmének egy új szakasza kezdődik s meglehet, hogy Európára is új korszak kezdődik. Gambetta a kormányelnökség mellett, még a külügyi tárczát is átvette s úgy látszik, hogy a volt diktator jövő dicsőségét a külügyi politika terén szándékozik aratni. A Ferry miniszteriumból csakis Cazot igazságügyi és Cochery postaminiszter maradtak meg állásaikon.

Spuller, Gambetta hű barátja, államtitkár lett. Waldeck Rousseau belügyminiszter, Allain Targé pénzügyminiszter, Paul Bert oktatásgyér, Antonin Proust a szepművészetek minisztere, Raynal közmunkaminiszter, Rouviel kereskedelem, Devés földművelési, Campenon hadügy, Gouyeard tengerészeti miniszter.

Konstantinápolyban két nap óta minisztertanácsok tartatnak a szultán elnöke alatt. A tanácskozások tárgyat titokban tartják, de a közvélemény azt sejtja, hogy a Hedzsák lázadása felett foly. A porta nagy döntő fellépést tervez, hogy észterétise az arabokat. A mivel

A nők a gunyhóban aludtak, a férfiak pedig a gunyhó előtt.

Hajnaltalban Gottwald ur felkelté a társaságot.

En nem aludtam, — szóló az örnagyhoz — és tudja-e miért? mert hallani akartam, hogy vajjon Paltsinsky beszél-e álmban. S valóban...

— Beszél?

— Nem, de azt álmodta, hogy hozzá beszél valaki, képzelje csak mit tett: elővette írottábláját álmban. Mily ember! Hogyan akar ön nyomára jönni egy ilyen ember titkának.

VI.

Egy éji fogság.

Mióta a világ áll, romantikus hajlamok mindig veszedelmek voltak. Vannak esetek, mikor a legmeghatóbb seregnadok, a megénekelt hölgy ablaka alatt, gyilkos törzsúrral jutalmaztatnak, vagy az udvarias énekes legalább kardot húzni s magát versenytárs ellen védelmezni kényszerítették.

De mindez mégis mindig költőies sors volt. Voltak azonkívül mindig még más rosszabb dolgok is, melyek a lovagot fenyegették: közönséges és verést osztogató szolgákarok, vagy pedig prozai lelki éjjeli örök és rendőrszolgákkal verkedés.

De ép ily hasztalan fáradság volt, mióta a világ áll a szerelmes bolondokat figyelmeztetni.

Paltsinsky Joachim, elég okos ember volt, sok mindent tanult és olvasott és

valószínűleg összefüggésben van Hadsi Izzet hasáának kinevezése a hedzsák kormányzójává.

Trefort minster beszéde.

Trefort Ágost minster tegnapelőtt Sopronba utazott, hogy annak alkalmából, hogy a soproni mandatumot fogadta el, választóhoz beszédet intézzon. A minster tegnap délelőtt mondotta el alábbi beszédét, melyet a nagy számmal jelen volt közönség zajos éljenzéssel fogadott. A beszéd, mely kiválólag a népoktatás és iparoktatás nagyfotosságu kérdésével foglalkozik, így hangzik:

Szeptember 8-án volt szerencsém önökkel találkozni. Már akkor is megválasztott képviselőjűk voltam, de nem tudtam még: az maradok-e? Végre megjött az idő, midőn határoznom kellett, s arra határozam magamat, hogy Sopront nem hagyom el. Az elhatározás nem történt küzdelem nélkül; mert le kellett mondanom egy fontos kerületről, el kellett válnom oly emberektől, kik irányomban meglek rokonszenvet és sok szívelyességet tanúsítottak, s el kellett készülvem lennem arra, hogy az a kerület el fog veszni pártunkra nézve. De latba kellett vetnem másfelől, hogy önök engemet már ötször tisztelték meg bizalmukkal és választásukkal, és hogy Sopron igen jelentékeny posztó, mely után a szélsőbal régióta savorág, hogy elmondhassa: „híne Sopron; ez az iparos és kereskedő város, nagy részben német ajku lakossággal, s már ennek sem kell a közönség a monarchia másik felével!”

Most tehát ismét Sopron városának vagyok országgyűlési képviselője — mint ilyen üdvözölöm önöket — és szeretem hinni, hogy a következő három év alatt jó egyetértésben fogunk maradni egymással.

De mintan most találkozunk, nem szorítkozhatom csupán arra, hogy önöknek egy jó reggelt mondjak; a képviselő és parlamentar minster professioja, hogy választóival időről időre értekezni és eszmét, cserélni tartozik.

Már a multkor is mondtam, hogy vannak tárgyak, melyekről nyilatkozni nem szoktam, melyekhez hozzászólni tartozok; de tárczam természetéből foly, hogy jogosultságom van sok különböző tárgyról szólni — s e jogommal most is élni kívánok.

Önök ismerik a trónbeszédet és a válasz feliratot — ismerik tehát a kormány programját is. A közművelődési ügyek kevés szóval vannak abban érintve, de ne tessék ebből azt következtetni, hogy szándékom volna keveset tenni; s hivatkozhatom e tekintetben a jövő évi budgetre és annak indoklására, mely már közkezen forog. Az tanuságot tesz arról, hogy sem a közoktatás, sem általában a közművelődés terén teljességgel nem szándékom megelégedni az eddig elért eredményekkel, s a fejlesztés munkájában egyáltalában nem akarok megállapodni, sőt még pihenőt tartani sem.

sze, Világlátott ember volt, már nem is annyira fiatal, de olyan tiszta és tapasztalatlan szívvel, mint valami kolostorban nevelt lánykái. És az ilyen férfiak aztán sokkal regényesebbek s hajlandóbbak is minden kigondolható ostobaság elkövetésére, mint azon ifjú uraságok, kik husz éves korukban már életunt aggok.

Paltsinsky, valódi rajongással tisztelte Tarnovska k asszonyt, de ajkai némák maradtak.

S meglehet, hogy az a megfontolás birta rá ennél fogva Paltsinskyt egy ép oly regényes, mint bátor merényletre, miszerint a férfinék, ki saját magát halgatásra ítélte annál is inkább kell tetteivel beszélnie.

Faniska az együtt tett hegyi kiránduláskor, a nap feljöttkor így kiáltott fel: Nem úgy tűnik-e fel az egen, mint egy izzó rózsza? Ugy, szeretem a rózsákat!

E mondás Alfrédkét egy elegia írására indította, míg Paltsinsky visszatérte után azonnal elment Jaski kertészéhez, s egy pompás rózsacsokrot rendelt meg nála. Eddig minden rendben volt. A leg egyszerűbb lett volna most, hogy Faniska kisasszony kastélyába kocsiúzzék s személyesen átadja neki a rózsákat, de ez ellenkezett az igaz elmi Paltsinsky regényes hajlamával.

Elhatározta tehát, hogy megmássza az ablakot s oda teszi a rózsacsokrot.

(Folyt. köv.)

Szándékom különösen a népoktatással foglalkozni — és remélem: gyümölcsözőleg — foglalkozni; korántsem a közoktatás több ágának rovására, — de vezéreltetve azon indoktól, hogy a népoktatás minél előbb hozza meg a töltéért gyakorlati eredményeket.

S itt nem hagyhatom érintetlenül az ellenzék azon ismeretes kifogását: hogy a közoktatásiügyi minisztérium nem jár el rendszeresen és öntudatosan, hogy nincs közoktatási politikája.

Erélyesen tiltakozom s óvást teszek e kifogás ellen. Azért, mert nem szeretem a monopoliumot az oktatás terén, mert nem akarok mindent egy kaptafára venni, mert az élet követelményeit nagyobb figyelemre méltatom, mint a népoktatás mechanizmusát és a doctrinák chablonjait: nem következik, hogy magamnak ne volna rendszerem s határozott és megállapodott nézeteim. Eljárásom főiránya: a magyar kultúra előmozdítása a nyugati civilizáció ösvényén, melyen a magyar kultúra mindig is járt, szellemi és közgazdasági irányban, — nem hagyva számból a modern társadalom követelményeit. Mint közoktatási miniszter: öntudatosan mozditom elő a tudományt, a szakismereteket s a művészetet, mert azok, — ha nem kizárólagos, de mindenesetre hatalmas tényezői az államnak és társadalomnak. Nem akarok s nem fogok egy felekezett sem iskolai, sem egyházi téren a másik rovására protegálni; mert minden felekezeten becsületes törekvést, egyházi iskolai ügyei fölvirágztatására, úgy tekintem, mint a mi egy-szersmind az állam és a társadalom közös érdekeit is előmozdítja.

Visszatérve a népoktatás ügyére, melyről szólani kezdtem, kérdem: mi tehát a népoktatás valódi feladata? A nép erkölcsi értemi, egészségi és gazdasági állapotának javítása; a hol ezt nem tudják elérni általa, ott a népoktatás felesleges munka s a ráördítött költség sárba dobott pénz. És mintán tizenkét év múlva annyit tettünk a népoktatásért, hogy szaporítsuk az iskolákat s növeljük a tanítók létszámát, hogy épületekkel és felszerelésekkel lássuk el az elemi oktatást, s ezzel annak mintegy korlátát megteremtjük, elfoglaltuk azért, melyen már gyakorlatilag működhetünk s bírjuk arra az eszközöket is: a mondott irányba akarom terelni a népoktatást, s első vonalban a néptanítókat akarom e feladatra képesekké tenni.

Ezen azért kell a leányok oktatására is oly nagy súlyt fektetni, mert a nép erkölcsi, egészségi s anyagi jólétére nézve a nők oly fontos tényezők; s azért a leányokat a szükséges elemi ismereteknél ki kell a kézi munkában és a háztartási dolgokban is alaposan kell oktatni. S mivel ezt csak nő-tanítóktól várhatjuk, — elemi iskola tanító-nő nélkül nem is gondolható helyesen. Általában az elemi oktatás terén a nőknek minél nagyobb tért kell nyitni, — s ez nemcsak paedagogiai, hanem igen messze ható társadalmi kérdés is. S mintán e kérdés nálunk is napirenden van: elmondom róla véleményemet.

Legyen-e mindenben egyenjogú a nő a férfival? — En megengedem, hogy a nő, polgári jogok tekintetében tökéletesen egyenlővé tétessék a férfival; de a társadalmi funkciók tekintetében, a nemi különbségnél s női természetnél fogva, a férfival egyenlő nem lehet testi ereje, s alkotása, s abból folyólag hivatása, ezt nem engedni.

Szerezünk tehát a nőknek a tanító pártján kívül — melyre kiválóan alkalmasak — munkát és keresetet az iparban, a kereskedelemben, sőt a közigazgatás bizonyos ágaiban is; de ne követeljük, hogy bírák, ügyvédek, orvosok, törvényhozók legyenek. Oly hivatások, melyek egy embert kívánának, összes szellemi és testi erejével s egész idejével, elvonának a női rendeltetésétől, melyet pedig helyette a férfi nem teljesíthet. Nem jó a társadalomban össze zavarni a szerepeket; s annál fogva az én hozzájárulásommal — bármennyire óhajtom a női oktatás emelését — egyetemen a nők számára nem fognak nyitni. Eltekintve a kérdés elvi oldalától, a zürichi studentin-ek s az orosz nihilista kisaszonnyok; engemet arra nem buzdítanak.

Látták Önök, hogy a trónbeszéd és a választásleltár nagy figyelmet fordít a közgazdasági érdekekre, s annál fogva nekem is, kire az iparszakoktatás bízva van, e tárgyról is lehet szólanom.

Midőn közgazdasági állapotainkról okoskodunk, mindig szemünk előtt kellene tartanunk azt a nevezetes momentumot, hogy míg Európában, talán az egy-Törökország kivételével, a népesség mindenütt növekszik: nálunk nem nő. Vesszük: s ez — hozzátevé még hogy a kívándorlás is kezdődik — oly közgazdasági betegség melyet gyorsan kell orvosolni. Itt közegészségügy is előtérbe lép s kezét fog a közgazdasági momentumokkal. Többet és jobban teremni, nyers anyagokat lel és átdolgozni, piacokat szervezni: ezek a feladatok; de ezeket részletezni sem helye sem ideje most; csak annyit akarok érinteni, hogy a mennyiben mind ez nem fekszik tisztán az egyéni tevékenység körében, a vámpolitika által bizonyos mértékben befolyásolható.

Tekintjük tehát, mit látunk ezen a téren a magyar-osztrák monarchiában. Látjuk a szá-

bad kereskedés híveit, — szép tanok apostolai, csak tudnak azokat érvényesíteni az egész világon; de ezzel is úgy vagyunk, mint az általános békével, a melyet mindenki óhajt, de senki sem vihet ki. Midőn más ország az én terményeimre magas vámokkal terheli meg, nem ugyanazt tenni viszont, magunkat semmi irányban nem védeni: igazi politikai imbecillitás volna.

Van párt, mely az ipariát védeni akarja, de a földmívelést és gazdaságot magára hagyja; a gyáros és iparos vegye az élelmi szereket és a nyers anyagot a hol legolcsóbb, de a földmívelő vegye csak az ő védműs czikkjeit. Megfordítva is találunk hasonló kizárólagos nézet-irányt; védjük meg a földbirtokost és nyerstermelőt, de adjunk neki olcsó iparcikket, bár honnan jöjjenek azok.

Ily divergenciák mellett okos vámpolitika alig lehetséges. Szeretnem hinni, hogy a szükség majd közelebb fogja hozni egymáshoz a különböző nézeteket és érdekeket s hogy sikertelendő vámrendszer megalkotunk, mely a monarchia összes közgazdasági és pénzügyi érdekeire nézve üdvös lesz. De azért csak ne várjunk mindent attól, hanem fejtük ki magunk is a kellő munkásságot, egyénileg úgy mint társulati uton.

Hozzuk létre főleg az egyensúlyt az állam és a társadalom közt, hozzuk azokat összhangzásba egymással. Többször említettem már, itt Sopronban is, s most ismétlem azt a nézetemet, hogy nálunk még nem létezik kellő összhangzás az állam és a társadalom közt; az állam előre haladt, s haladásától a társadalom elmaradt. Nálunk az állam, európai modern institúcióival, modern állam, melynek sok szükségéi s követelményei vannak, a társadalom pedig még eddig nem alakult át ugyanazon mértékben; nem dolgozik annyit s nem tanul annyit, mennyit a modern társadalom fogalma követel, egy szóval társadalmunk, a modern államban is még táblabíró társadalom. Innen az egyensúly hiánya, innen az elégtelenség nagyban és kicsinyben, mert a szükségletekkel, a vágyakkal, nincsenek arányban a kutorfások, s a tehetőség azok kielégítésére.

Ezen egyensúly helyreállítása: az anyagi és erkölcsi javulás első feltétele.

Lesz-e, lehet-e a jelen országgyűlésnek kellő eredménye? az sokféle körülményektől, — részben a sajtó magatartásától is függ.

Az a nemzedék, mely nem élt a szigorú censura uralma alatt, alig tudja fel fogni a sajtó szabadság egész fontosságát. Hogy az megszűntetessék, vagy kivételes rendszabályok által korlátoztassék és paralyáltassék: arra józan politikus nem is gondol; de elméltetik az emberi intézmények árnyékoldalairól.

Az európai értelmiség meglehetősen tisztában van az iránt, a mi a történelemnek egyik főtanúsága, hogy minden abszolutizmus az emberiség vesztéhez vezet. A monarchikus abszolutizmus Szibériába, Spielberget, a Bastilleba; az egyházi abszolutizmus az inquisitiohoz s a máglyához; és az abszolutizmus legrosszabb fajtája; a demagogok abszolutizmusa — a guillotinehoz vezetett. Minden korlátlan hatalom rossz, mert magában hordja a visszaélés magvát.

De a sajtonak ma abszolút hatalma van, s pedig oly hatalom az, melyet örvényekkel korlátozni nem lehet. A sajtó jövőjének érdekében fektüdnék, hogy maga keresse e korlátokat s a társadalom szabja ki neki azokat. De azonkívül a sajtónak rossz szokásai is vannak; a gyilkolások, rablások, betörések, lopások, — nemkülönben a párbajok és üngyilkosságok krónikája a sajtó terének igen nagy részét foglalja el; a sajtó részletesen és bizonyos előszeretettel foglalkozik velük s egész hasábokat szentel leírásuknak és kiszínezésüknek. Csak látni kell, mily mohósággal olvastatnak e dolgok a társadalom legmíveltebb rétegei által; e leírások a bűn valódi iskolái; mert a művelten ember fantáziájára hatnak; s a bűnös bizonyos híresség színjátékában tűnik föl, a melyet utánozni kell.

Mindezek oly bajok és kínvések, melyeken a törvény nem segíthet, itt csak a társadalom nyújthat segédkezet a sajtó józabb részének, melynek magának kell azon lennie, hogy e kínvésektől szabaduljon.

Meglehet, hogy e megjegyzések félre fognak érteni, de én attól soha sem riadtam vissza; tettem mindig a mit tudtam tenni s a mit tenni kötelességemnek tartottam; s végre is a félreértések is elvonultak, s méltánylást találtam annak a mit tettem s némelykor annak is a mit mondtam.

De most engedjék meg, hogy abban a reményben bucsuzzam Önöktől, hogy a következő tavasszal ismét találkozzunk; s hogy alkalmam lesz elbeszélni Önöknek az országgyűlés első szaka sem maradt eredménytelen.

Magyarország és az Egyesült Államok.

Alább közöljük a „Correspondance Americain“-nek egy Magyarországra vonatkozó cikkét, mely hazánkra nézve ép oly örömdetes, mint kielégítő. Örömdetes, mert kitetszik belőle, hogy Magyarország haladását és gazdasági fejlődését az opéanon tul is figyelemmel és ér-

deklációval követik; kielégítő a magyar sajtónak a külföldi sajtóra való hatására nézve is, mert a „Correspondance Americain“ adatai és információi a „Correspondance de Pesth“-ből merítve, mely feladatát tűzte, különösen a francia, angol és olasz lapokat, valamint a németországi sajtót is Magyarországot illető hírekkel ellátja, és megismerteti a külföldet hazánk közéletével és érdekeivel, mert a Magyarország ellen irányuló publicistikai törekvések el-
lensúlyozására még mindig szükség van.

Itt újra nyilvánul a magyar hirlap-irodalom munkálkodásának nagy értéke és azon rendszeres törekvések befolyása, melyek a magyar sajtónak a külföldi lapokkal való szoros folytonos összeköttetését czélozzák a bécsi közvetítés nélkül.

A „Correspondance Americain“ czikke újabb bizonyítéka ezen egyenes összeköttetés sikerének. Emeltet cikik következőleg hangzik:

„Azon táviratok, melyek az új magyar 4%-os aranyjárdék elhelyezésének kitűnő eredményét jelentik, arról is értesítenek egyszer, smind, hogy a budapesti egészségügyi tanács az amerikai besózott sertésus behozatala ellen nyilatkozott; e körülmény az Egyesült Államok sajtójának, úgy mint pénzügyi és kereskedelmi köröknek figyelmét már is a Lajthán-inneni királyságra irányozta. Itt nem csodálkoznak azon, hogy Európának téves, vak előítéletét az amerikai sertések vonatkozásig, melyek nincsenek jobban megfertőztetve a trichinák által, mint az európai sertések, Magyarországon is óhajtsák. Az Egyesült Államoknak rokonszenve Magyarország iránt, melyet — mióta Kossuthnak oly nagyszertű óvációt rendezett — folyton tanusított, a budapesti egészségügyi tanács ama határozata által semmivel sem kisebbedett. New-York pénzügyi és kereskedelmi körök érdeklődéssel kísérik Magyarország kereskedelmi fejlődését, mely ország gabona, lovak és barmok tekintetében Amerikának legnagyobb vetélytársa; előre vártak azon nagy pénzügyi művelet eredményét, melyet Szapáry Gyula gróf pénzügyminiszter tervezett és keresztül vitt, és melynek alapját már mult év július havában vetette meg Pallavicini örgróffal egyetemben, ki a magyar királyi kormányval szemben a Rothschild csoportot képviseli és ki a műveletet közvetítette. Tudták itt, hogy Szapáry Gyula gróf valószínűs finansziertel fejtett ki és megmutatta, mire képes egy ügyes és hazaifás politikus, és mind képes hazája hitelét prosperitást oly rövid idő alatt előmozdítani, mely pedig oly rossz helyzetben volt, mikor ő az ügyek élére lépett. Lépésről-lépésre követték az amerikaiak azon haladást, melyek Magyarországon újban realitáltak, mint pl. két új vasutvonal konstrukciója stb. és nem voltak meglepetve, hallván, hogy az új magyar 4%-os aranyjárdék elhelyezése oly nagy mértékben haladt előre, hogy a Rothschild csoport az első napokban képtelen volt a számos követelésnek eleget tenni. Hogy mily kitűnő irányban vezet Szapáry Gyula gróf miniszteriumát, annak legnagyobb bizonyítékának tekintik azon többletet, mely az 1881. év második időszakában a magyar kincstárban mutatkozik — t. i. 7,443,570 frt. — az előző év megfelelő időszakához képest.“

A debreczeni ref. zsinat.

Debreczen nov. 15

A zsinat mai ülésén tárgyalattat az egyházbiroságról szóló bizottsági munkát III. fejezete, mely az egyház kerületi biroságról szól. E. fejezet, 15—19 §-ai elfogadással után tárgyalás alá vétették a IV. fejezet, melynek 20—22 §-ai hosszas vita után Ritoók módosítványával fogadtattak el. A munkát második részének I. fejezete 23—30 §-aival elfogadtattak. Olvastattak ezután a jogügyi bizottságnak a fegyelmi esetek meghatározását feltűntető munkálata, mely Kun felezőalálása folytán kinyomatni rendeltetett, valamint a Kőrmeny által beadott indítvány is.

A II. fejezet — mely a fegyelmi eljárásról szól — tárgyalattván, annak 31—32 §-ai észrevétel nélkül fogadtattak el. A 23 szakasz hosszas vitát keltett: Kovács Albert, ki e szöveget módosítványt adott be továbbá Beóthy, Ráday, Ujfalusi, Horváth, Lengyel, Voszpémi, Teleki, Benkő, Ritoók, Kun, Szász és Végelyi. Végül a 34 Ritoók módosítványával lett elfogadva. A 34—36 §-ok szintén elfogadtattak.

A Magyar Tudományos Akadémia

III. (természettudományi és mennyiség-tani) osztálya tegnap Stoecek József elnöke alatt ülést tartott. A program igen változatos volt; kijutott abban a matematikának, geológiának, mechanikának stb.

Hermite, a párisi institut tagja kitűnő gá történt megválasztása alkalmából értekezést küldött az Akadémiának „egy határozott integrál“-ról, melyet tegnap Hunyady Jenő mutatott be.

König Gyula. Az algebrai enyenletek általános elméletéhez cím alatt tartott előlévását.

Dr. Szabó József Tokaj Hegyalja geolo-

giai viszonyainak újabb alakításáról szölet. Tizenöt évvel ezelőtt szerző már ismertette e tárgyat, sőt ahhoz részletesebb geologiai térképet is készített. Azóra azonban épen a trachitok tanatos változásan ment keresztül. Megszűnt a petrografia s ennek alkalmazása a vulkánik közetekre exaktabb módon engedi kiűntetni a viszonyokat. Az említett térképén az eruptív közet három osztálya van kiválasztva: Rholit, Amphiboltrachyt s Andesit. Ezek a mikrografiai tanulmányozás eredménye után is megmaradnak ugyan, de nagy a különbség a három faj jellemzősében.

Jendrassik Jenőnek két értekezése is került felolvasásra: a) A myomechanika köréből, a rugalmasság hatásáról a nyújtás alatt, mint a myomechanikába bevezető előtanulmány. b) Helyreigazító észrevételek Thanhofer „Adatok a harántcsiku izmok szerkezetéről és idegvégződéséről“ című értekezéséhez.

Az utolsó felolvasó volt Schuler A., ki „Válasz a vízképződés melegének kérdésében“ cím alatt tartott előlévását.

IRODALOM és MŰVÉSZET

Charles Lecocq, a híres operettszerző, miatt a párisi Nouveaux színházban „Le jour et la nuit“ című, legújabb operettje deriti fel a közönséget, betegesen fekszik. E betegség komoly aggodalmait — mint írják — említett operettjeinek nagy sikereiről szűntették meg. Ez örömhír a legkedvezőbben hatott a betegre most már csupán nyugalomra van szüksége, hogy részt vegyen azon ünnepegyességeken, melyeket felgyógyulására következő első megjelenésének alkalmára tervez a Nouveaux színház.

Liszt Ferenc z mint az „Egyet“ Romából tudósítják, pár nap óta aggasztóan megbetegedett. A leg gondosabb ápolás és orvosi felügyeletben részesül, hanem azért Weimarból is érkezett pár ismerős, hogy a maestro minél jobb ismerősök közt legyen.

Bernhardt Sarah Fédrája. A népszínházban tegnap este ugyanaz a nagyszámú és élénk közönség a tegnapi előtti rendkívüli siker által még felcsigázott várakozással leste a kopogást, a felvonások kezdetének francziás jelét. Az előadásról a P. N. a következőket írja, Racine Fédráját mutatta be Bernhardt kisaszonny, oly szerepet, melyet Bécsben nem játszott. A kritikai lokal-patrioizmus sietett czélozni rá hogy félt Wolter asszonynak, a Burg híres Fédrájának, versenytől. A ki ismerte a franczia művésznőt, tudta hogy egy általában nem téli semmiféle verseny: ma mindnyájan tudjuk, hogy nem volt oka félni. Nem játszott a egy szerűen udvariasságból.

Mi ismerjük Wolter Fédráját s élénk emlékeztünkben van a borzalom, melyet e hatalmas asszony titkos lángjának vulkanikus ereje kitörései reánk és minden hagatójára gyakoroltak. Ő erősen játszott testben s akaratan; betegsége is mintegy erőnek látszott: az önelgyőzés erejének. Bernhardt Sarah nem ezt a hatást gyakorolta, Fédrája lázbeteg volt: egyszerűen bagyadt és izgatag. Az igazi Fédra, ki nek e tragédia csak haldoklását meséli el. E haldoklót ábrázolta a franczia művésznő, most utóéletlen bajú megadással, majd félelmesen igaz kitörésekkel.

Emésztő belső tűz lobogott siránkozásában mely a füvöla szomorú edeségével zengett. Paroxizmusának kinos vonaglása és szörnyű kitörései ép oly félelmek voltak, mint a mily meghatók ellágyulások, melyeket a beteg olva tag hangjának, révedező szemeinek és hűvölő keny arcának csodás játéka kísért. Néma tekintetével is kicsalta könyeinket s összekuleszt kezei közt mintha szívünket szorította volna. A kaméliás hülygben bizonyára sokszorta változatosabb lehetett; de művészi érzékének, biztonságának, tudásának nem adta sehol nagyobb jelét, mint ma a Hippolittal játszott 16 jelenetben. Minő emelkedése volt az a lázbeteg erőszakos szenvedélyének, a szenvedés félelmes formájában, egész a híres „trappe“-ig! Mint szökött (6) hangja, még akkor is, mikor az erőtől rég kifogyott, még akkor is magasabba, mindig új árnyalatú nyerve nagyobb ért, borzalmasabb szint, megrázóbb nyomatókat az iszonyu skála valamennyi fokán. Az árnyalásnak az a gazdagsága: ez a harsogás hangtalanul, ez a kiáltás hörgéssel, ez az átkozódás nyögéssel ismétlődött a negyedik felvonás feltékenységi jelenetében. És a közelebb halál vérfagyasztó sivar vallomásaival s nemes egyszerűségével sem kevésbé igaz, sem kevésbé megható nem volt, mint Gauthier Margit kimúlásának egész ellenkező eszközökkel színezett képe.

A hatás tegnap is igen nagy volt s a művésznőt, főképp a második és negyedik felvonás után számtalanszor hitták a lámpák elé.

A „Hon“-ban Roviczky Gyula az előadásról a következőket írja: Sarah Bernhardt, akármint mondjon, egész lény a szentimentális szerepkörre utalja. Sugár testének hajlékonysága, ideges megjelenése, imbolgó járása,

melódikus hangjának siró reszketegsége nagyban elősegítheti a Gauthier Margitok, Gilbertek diadalát; Phaedrában azonban több szenvedélyt és kevesebb szenvedést akarunk.

Egyáltalában Sarah Bernhardt ma távolról se volt oly gazdag a színezésben mint tegnap. Vagy verseket szavalt, (sokszor révedezve, egyik szót a másik után halkan és nyújtottan ejtve ki, beszélt maga elé, mintha szavai csak visszhangoznának tusakodását (lelkében) vagy cseccse-möszörken nyüzsgött, vagy hörgőve, rekedten, óriási gyorsasággal lökte ki magából a beszédet: e három hangnemből váltakozott egész Phaedrája. Mindig széles ecettel festett és kevésbé árnyalt. Az átmeneteket nem tudjuk nem akarta-e vagy nem bírta-e megtartani. Hangja a leglágyabb siránkozó rezgésből egészen szökött át a legvadabb hörgőbe és fordítva. Halálórási jelenete nem tett mélyebb hatást. Halkan, vontatottan, félig már magánkívül beszélt, mint korábban is néha. Ezen szor. Ezt a fogást erre a végső jelenetre kellett volna főtartatni. Székébe merev szemekkel, nyitott szájjal rogyott vissza, a mi ismét nagyon naturalisztikus volt.

A színház természetesen tömve volt: valógalott és díszes közönséggel, a mely rajongott, tapsolt, éljenzett; de nem a túlzásig. A diva a kühvárokra roskadozva, félig alétan, lekonyuló fővel jelent meg a lámpák előtt s ép ily ingadozva távozott. Még a darabon kívül, a tapsoló közönség előtt is a gyilkos lángban emésztődő Phaedra volt, a mi bizonyára nem szükséges.

A többi szereplő Offenbach operettalak volt. E verseket recitáló bábok drágán fizetették meg ve lünk azt az élvezetet, melyet Sarah Bernhardt nyújtott.

Az Országos könyvkiallítás bizottsága lépéseket tett a belga közoktatási miniszteriummal, hogy a brüsszeli kir. könyvtárban őrzött kiváló disz missalét, mely szintén Mátyás király könyvtárának legértékesebb codexei közé tartozott s a világhírű Ataventes műve, a kiállítás céljára megszerezze s roménye van, hogy a belga közoktatási miniszterium eleget tesz a kérelemnek. A kiállítás ügyében az egyetemi és múzeumi könyvtárban erősen foly a munka, hogy az 1711-ig található könyvek jegyzékét, mely már nyomtatásba megjelent, kiegészítsék. Már eddig is sok és nagybecsű irodalmi ritkaság került napfényre a két könyvtárban. A bizottság vidékre is küld szakfőriaikat, hogy a nevezetes könyvtárakban kutatást rendezzenek s így a kiállítást minél érdekesebbé és tanulmányosabbá tegyék.

Kivonat a „Budapesti közlöny“-ből.

Árverezések. Csoran Anna 1287 frtra b. ingtl. 1882 január 4-én Szászpián, Bonfert Katalin 434 frtra b. ingtl. decz. 16-án Nagy-Disznód, Müller Simon 400 frtra b. ingtl. dec. 22-Nagy sebenben, Balog Mihály ingtl. 1882. jan. 16-án Saló udvarhelyen, Rozman Jankel 1065 frtra b. ingtl. 1882 jan. 4-én Kolozsvárt, Blam Eliz 998 frtra b. ingtl. decz. 13-án Szász-Ujfalu, Budoi Dávid 516 frtra b. ingtl. deczember 16-án Algyógyon, Schlosser Mihály 978 frtra b. ingtl. nov. 28. N. Ekomező, Oltean Jova 300 frtra b. ingtl. 1882. január 7. Rehon, Irimie Juonné 1338 frtra b. ingatl. decz. 10. Brassóban, Binder Mátyás 448 forintny b. ingatl. decz. 3. Péterfalván, Zsuzsoka Pantilimon 1445 frtra b. ingtl. deczember 15. Dögmöző, Jozsa Dávid ingtl. nov. 29-én, Cetina Constantin 365 frtra b. ingtl. 1882. jan. 4-án. Rekitán, Türkös Ferencz 1280. frtra b. ingtl. decz. 15. én, Gagyon, Bratu Emilian, 985 frtra b. ingtl. decz. 20-án Resinaron, Sálmen Márton 323 frtra b. ingatl. decz. 10-én Boffalon, Butmelo Nicolae 2553 frt b. ingatl. nov. 22-én Brassón, Constantin Dumitru 928 frtra b. ingtl. nov. 30-án Déacon és Kelnelen.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1881. november 16.

Helyi hírek.

— Sámí alapra újban adakozott: Rosenberger Bernát Gyalu 5 frt. Az alap tesz: 1067 frtot.

— Sámí Lászlónak állandó emlékre Demjén László ívén utjonnan ünként adtak: Benel Ferencz ügyvéd 2 frt. Rosenberger Bernát Gyalu 2 frt. Szabó Ádám 1 frt. Összeg 660 frt.

— A színházban tegnap a „Kis doctor“ című operette adott gyé közönség előtt. Az előadás csupán illusztráció volt ama nagy hanyatlásnak, mely a kolozsvári színházban észlelt. Ezt ugyan az operette érdekében egy cseppet sem fájlatjuk, e jelenség azonban közös a többi szakmával is. A „Kis doctor“ czimszerpét tegnap Érczi játsza, elképzelhető minő sikerrel. A milyen könnyűséggel szaladgált erre arra, épen akkora megerőltetésbe került, hogy kiadja az ily léhasághoz szükséges énekhangokat. Sziklai E. kisaszonny az ő diszkrét játékával most is kellemes jelenség volt, de nem tudta feleltetni előzőit. Marcell és Váradi M. túléptek az alakok carriquoizásában minden határt, és akkora szabadságot engedtek meg maguknak mind a rögtönzésekben, mind a tulhajtott hadonázásokban, a mennyi sem a közönség iránt

tisztelettel, sem a színház tekintélyével össze nem fér. Legjobban tetszett a közönségnek a farsangi ítélet, a borozási jelenet, melyeket röviden meg is tapsolt.

— **Uj állomásfőnök.** Egedy Lajos ur, a zölyomi vasúti állomás főnöke, miután a városunkbeli főnök innen Miskolcra helyeztetett át, már elfoglalta új helyét. Az új kolozsvári állomásfőnök urban a derék hivatalnok mellett, oly egyéniséget nyer közönségünk, aki mind az al rendelkez, mi közkedveltséget biztosíthat.

— **Maetz C. W. Frigyes** építész, ki alig egy éve telepedett meg városunkban, s e rövid idő alatt gondos, stíluszerű műveletei által közbizalmat érdemelt ki magának, és terjedelmes tüzeltől fogva városunk virilitái közt foglalt helyet, mint lapunkat értesítik, a nagyszabedű m. kir. áll. elemi népiskola felépítésére a vall. és közoktatástügyi miniszteriumhoz beérkezett négy tervvezet közül az övé legcélszerűbb és legolcsóbbnak találtatván, ő bízott meg annak kivitelével.

— **Mégis jön,** az az jöhet hozzánk Sarah Bernhardt, ha nem is ép most. A híres művész gróf Eszterházy Kalmán, főispánunkkal társalgatában nagy érdeklődést áruolt el a trónörökös mosonai erdélyi vadászat-kalandja iránt. A medvevadászatnak eszméje valami szokatlan új neki, s mint ilyen, végtelen ingerrel csábítja. „Ez az egy hiányzott még életemből, mondá a főispánnak, meghalnék örömben, ha lábamat oly medve bőrében nyugtathatnám, melyet én magam ejtettem el.” Miután a művésznő kizárólag csak Jarretto igazgató ellenkezője miatt nem jöhet városunkba, annak lehetősége nincs kizárva, hogy januárban Budapestre ismét visszatértekor, le ne rándulhasson Kolozsvárra. A mondottak után a lehető leggyorsabbban le lehetne őt eszalní. Coffreot (Pázmány Dénes), ki Bernhardt k. a. meghittbő magyar környezőhöz tartozik, s kit így a művésznő kívánságainak, szeszélyeinek épen nem hivatalos tolmácsolója gyanánt tekinthetünk, s azt ajánlja a város főispánjának, rendezzenek a világhírű Sarah tiszteletére annak idején egy kis medvevadászatot. A dolog mindenestre eléggé megérdemelné az indítvány megtörlését, s ifjú főuraink e sporttal nem kis balára köteleznék le közönségünket. „Egyről biztosíthatom önöket, végzi Coffreot tudósítását, nincs az a borzasztó havasi medve, mely előt Sarah Bernhardt megfutamodnék!”

— **Füллерestély.** A helybeli iparos ifjak önképző és betegsegélyző egylete által e hó 20-án rendezendő hangversenyre egybekötött tanácsigazgató nagy érdeklődés mutatkozik a közönség között. A mint az alábbi műsorból is kitűnik, a rendező bizottság teljes ügybuzgalmat fejtett ki, hogy városunk művészi körében előnyösen ismert erőket nyerjen meg közreműködésre, s a közreműködők nevei kezességűl szolgáljanak, hogy iparos ifjaknak e kedélyesnek ígérkező mulatsága anyagilag is sikeres leendő, mi azért is kíváncsi, mert a jövedelem jótékonyozására fordították. A hangverseny műsora a következő: 1.) Nyitány. 2.) Élő öseink hazája. 3.) Előadja az egyet dalszakosztálya. 4.) Longyelij, Guteutól, szavalja Gutlieb Lipót. 5.) Magyar népdal változatok, Gegenbauerlől, játsza Moser Jolánk. 6.) Népdalok. (Tenor solo) enekli Kotai János egyetli tag, zenekisértel. 7.) Ivaszközbe, Petőfől, szavalja Nádasdai. 8.) Ödön egyetli tag. 9.) Népdalok. éneklő üv. K. Papp Miklósné urasszony, zenekisértel. 10.) Asszonygyűlölet, szavalja Gerő Lina k. a. 9.) Dalegyveleg, Zimaitól, előadja az egyet dalszakosztálya. Jegyeket válthatni a meghívójegy elomutatása mellett az egyet helyiségében és Tauffler János ur cukrárszatában. Beletpti jegy 50 kr. Karzat és ablakjegy személyenként 50 kr. Kezdeté pont 8 óra.

— **Több felőlről** vettünk panaszt az apahid-északrégeni utvonalon, az ugynevezett ménesi hágó járhatatlansága miatt, melyet hó napok óta állandóan feneketlen sár borít s a közlekedés csaknem teljesen megakasztott. Ajánljuk az építészeti hivatal figyelmébe.

— **Helyi biblia árus.** Róthmeier ur 14 darab újtestamentumon ajándékozott a helyi főháza részére, azon kívül 14 darabot oly olcsó árban szolgáltatott ki, mely majdnem azonos az ajándékozással. E nemes tett elismerést érdemel.

— **Szerencsétlenség.** Belle Károly fiatal géplakatos a vasúti gép-házban, tegnap délután 6 óra tájt mozdony próba alkalmával oly szerencsétlenül esett le arról, hogy jobb lába sarkát a mozdony kereke összezsúrt.

— **Két utonállót** ítelt el a helyi kir. törvényszék, kik rég idő óta folytatták, azon nemes mesterséget, miről Szamosfalva község különben is már híressé vált, hogy az utazók szekeréről levagdalták az uti ládákat, büröndöket és tartalmukat atyafiságosan megszavva, eladogatták az orgazdáknak. Valamennyi vádlott 20. 21 éves fiatal dologkertől, kiket a község is úgy ajánlott a törvényszéknek, mint a vasúton biztonságra veszélyes csavargókat. Ezuttal három megbizonyított lopás terhelt: óvatosan utti büröndöket vágta le, melyek tartalmának értéke meghaladta az 1000 forint. Mindenké 2 és

3 év közötti fegyház büntetéssel lett fenytve. Közvádló még magosabb büntetést kért; föllebbezett is, azonban vádlottak megnyugvással fogatták az ítéletet.

— **Időjárás.** Európában: A nagy légnymás (772—773) a kontinens északnyugati részéből kiterjed annak nagy részére; a közepes légnymás északkeleten [760] van Mérsékelt szelek mellett az idő többnyire száraz, csekély bőséget szeptemberrel. Hazánkban: Többnyir északi és nyugati mérsékelt szelek mellett a hőmérséklet általában alább, a légnymás pedig kevésbé fölébb szállt. Az idő nyugaton részben áruült: keleten változó fölébült. Dér volt: Besztercebányán. Kilátás a jövő időre: Hazánkban: Többnyire napos felhőssel változó csendes száraz idő várhatni.

Hazai hírek.

— **Szolgabíró választás.** Udvarhely-megye felső kerületében, a mint lapunkat értesítik hétfőn ment végbe a nagyerdeői Török Gáspár elhunytával megüresült szolgabírói hivatal betöltése, az új választás. A jelöltek közül a szolgabíró helyettes Soó Károly tényleg választott meg 94 szavazattal. Mint helyettes, igazság szeretete s tapintata által már rövid idő alatt megszerezte volt a népszerűségét; melyet mindenestre csak növelni fog jövőre a közjó érdekében fáradozása.

— **Bikaviadal Péterszegén.** A Madaridban székelt uralkodókat akarta utánozni Péterszegén a kupa-tanács. A Biharm. L. írja: Két bikája volt a falunak; de a tanács elhatározta, hogy a gyengébb tehén-gavallért eladják. Hogy meg tudják, melyik a gyengébb, összeengedték a két vetélytársat a községházának udvarán. Vasárnap délután volt. A bíró körül állottak a falu bölcsei. A peczerek és hentesek kiengedték az áldozatra szánt barmokat; azok persze dühöl rohantak egymásra s pár perc múlva mindkét állat sebesülve fektűt a földön s néhány nap múlva mindkettő kiadta párját. Most már egy bikája sincs Péterszegének.

— **Halálozás.** Kőröspataki Antal Klára özv. Zudor Károlyné mélyen esztott kebelét tudatja: Lohay Gáborné, Zudor Maria és fia Kálmán és neje; ugy özv. Galgóczi Lajosné Zudor Kata, Szilgyhy Györgyné Zudor Zsuzsanna és fia György; valamint Zudor Klára, özv. Köpö Lajosné és Zudor Cecília, Hoves Györgyné; továbbá kőröspataki Antal Polixéna, Csakó Józsefné, kőröspataki Antal Maria, özv. Mohay Károlyné nevében, hogy szeretett férje, az illető testvére, rokona: Lohay Zudor Károly f. hó 13-án éjfélt után 3 órakor élté 74-ik, boldog házassága 45-ik évében elhunyt. Boldogult, mint a szabadságharc katonája, mint egy ref. egyházmegyei képviselő: Székely földvár ev. ref. egyházi gondnok, a régi Aranyosköz volt, közigazgatási tisztviselője, Torda-Aranyosmegye köztörvényhatósági bizottsági tagja: teljesítette a haza, az egyház és társadalom iránt való kötelességeit.

Vegyes hírek.

— **A kucshadi eseménynek** ismétlése akadt. T. i. Prágából nov. 13-ri írják, hogy midőn Niemes német város kézművesei f. hó 10-én a münchengrázi városból hazatértek, a Münchengráztól mint egy felőrányira fekvő helyen minden ok nélkül kövel dobáltattak s ez alkalommal többen, nők és férfiak súlyos sérüléseket szenvedtek. A köd ez alkalommal oly sűrű volt, hogy a bokrok közé rejtőzött gonosztervűket nem ismerték fel s nem is vehették földözbe. Annyi világos, hogy a terv csak a hanczok agyából került ki. Már a münchengrázi vásárok alatt is a németek ellen intézett gunyvalokat árultak.

— **A bécsi levélbélyeg-kiállítás** tegnapelőtt nyílt meg a bécsi „Gartenbaugeshell-schaft” felső termében, amár az nem csak levélgyekre, hanem a postai és távirai közlekedésre vonatkozó összes postadíjlevényekre kiterjed. Érdekes benne Sir Rowland Hill első penni levélbélyege, s a postaközlekedés bámulatos szervezését semmi sem tünteti fel jobban, mint az a levelezőlap, mely öt krajcáros levélbélyeggel 120 nap alatt tette meg a világkörüli utat. Dr. Moschkan, a kör titkára, az 1870—1871. évi francia-német háború postadíjlevényeinek gyűjteményét állította ki; ott látjuk a német és a francia hadiposta levélgyeit s levelező lapjait, ugy szintén a svájci határség postadíj levényeit, az északnémet egyesület által 1870. augusztus 1-én Elzász részére kibocsátott markjait, párisi és metzi légkajozási leveleket a fényképileg ki-sebbitett galamposaleveleket, a Gambetta diktatósága alatti markokat, Chambord gróf képevel kiadott bélyegeket, miket a legitimisták a királyság visszaállításának reményében készítették s végül a francia köztársaság és a német császárság első levélgyeit Sir Rowland Hill arképei és levelei emlékeztetnek a levélbélyeg használat megalapítójára. Kutka Robert 120 levelezőlapból álló gyűjteménye azt a praktikus összehasonlítást eredményezte, hogy minden államnak nagyobb és jobb papíros levelező lapjai vannak, mint nekünk. Az érdekes kiállítás annyiban jótékonycélúnak is mondható, hogy a beletpti díjakból befolyt összeget a bécsi

postaszolgák és levélhordók segélyegyleteinek adatik.

— **Apró hírek.** — Lukács Mór c z temetése Moránban f. hó 11-én nagy pompával történt meg. A város összes harangjai megszólaltak, a tűzoltók, a városi hatóság, s más testületek tömegesen vonultak ki. A temetési szertartást Glok Sebestyén plébános végezte. — Öngyilkosság a temetőben: Bécs külsőében, Hatzendorf Czebel József volt közös hadseregbeli tiszt e hó 12-én neje sirjánál szíven lötte magát. Egy papir darabra írva közelében a következő sorokat találták: A ki rokonimnak hirt visz halálomról, annak fizessenek 5 forintot Rokoni ismeretlenek. — Leiroy, Gold gyilkosságot e hó 29-én végez ki: Dutton a Lotroy védelmezésével megbízott ügyvéd kegyelmi kérvényt készűl benyújtani, s ezt azon alapon teszi, hogy Lotroy atyja és nagyatyja is mint őrltek haltak meg. — Lelet. Csepreghy Lajos Szallan Esztergomgyében több régiesség között egy igen érdekes bronz esakányt talált, melyet a nemzeti muzeum régiségtarába küldött el. — Gyilkosság: Budán gr. Karácsonyi nyaralója közelében Daniel Mihály, vinczellert, tegnapelőtt éjjel négy egyen megölt, s kettő közülük olaszul káromkodva markolatig dőtte előre lent kékítet a szerencsétlen mellébe. A négy gyilkos ezután kerekelt oldott, s a verőben letéregő Daniel sorsára bízta. A szerencsétlennek sebei igen súlyosak. A főváros rendőrségnek sikerült az egyik tettest Sollice Pál, a részvény nyírlak kertésze személyében elfogni. — Véres dráma folyt le a napokban Párisban. Egy részeges ember minden ok nélkül megölt egy tizenhét esztendőes fiút, ki öt részegsége miatt az utcán kigunyolta. A meggyilkolt ifjú, fiatalasága dacára, családjának támasza volt.

CSARNOK.

A szinfalak közt.

A szinfalak közt ma is nagy élénkség volt — írja a P. H. — Francia és bécsi lapok tudósítói kívül hírszomjas magyar birlapírók, francia Magyar színészek és az előkelő társaság több tagja állt sorfalat, hogy a nagy művésznőt láthassa. Sarah Bernhardt gyengélkedett. A Bécsben szerzett nátha mind erősebb mérveket üt és a művésznő minden elvonulásakor panaszként: „oh ma gorge, ma pauvre gorge!” A láz okozhatta, hogy a színházi temperaturát hidegnek találta és fűtetni kért, szegény Éva pedig épen tegnap kívánságára csökkenté a fűtést. De gyengélkedése nem gátolá Sarah Bernhardt-t, hogy mindenért ne érdeklődjék. A királyi székre dobott piros posztó nem vetett elég klaszikus ráncokat, ő maga drapírozta el tehát, a kisegítő kardaloknál csak úgy dunnadt a sok alsó szoknyától, szemközre veté, hogy öltözékük különbözi a görög egyszerűséget, Ononone köpenyével sem volt megelégedve, azt is ő személyesen rendezte. Aztán nagy jelenései után öszis szegényedve a kimerültségtől inogott öltözője felé: Je me tue c'est certain, mais que faut il faire! (Megölöm magamat az bizonyos, de mit tegyek.) Emilité, hogy délig aludt, akkor Pázmány Dénes és neje látogatást fogadta. Utóbbi tojással összehabart meleg sürt ajánlott torokbaja ellen és mindjárt ott nála el is készíté a csakugyan nagyon jöttevő italt. Ö eddig ugyan, geshiblt szokott pezsgővel inni, de azt mondták, hogy az még inkább száritja torokát.

Öltözője ismét tele volt vendégekkel. Többek közt báró Liphtay Béla is bemutattata magát, Mr. Phipps, az új angol konzul pedig gyönyörű bokréta hozott neki.

Mialatt Albertné, a szobacicus rendező háját, Sarah Bernhardt kezét dörzsölgette: „Je me suis fait mal” — (megkarczottam magamat.) Mondá egy jó mely karczolás mutatva. „Itt karjám három nagy kék folt is van!” Mondá egy indiskrét jó barát. Oh tudom, — felelé — ezt itt akkor kaptam mikor Sphynxben haltam meg, ezt Frou-Frou-ban eszemkor... ezt nem tudom mikor! valahányszor meghalok, össze vissza ütöm magamat.

Niagara ott fektütkényelmesen elterpesztve. Emilittük, hogy a lapok majd kiejnnek, majd nagygnak, rútának, szépeknek, hosszú, rövid szörlnek mondják. „Oh Niagarát szeretem! Fogadásban nyertem. Angolval állunk Niagara esése alatt, valami fölött eltérő nézetben voltunk, fogadást ajánlottam, még pedig ugy, hogyha nyerek, megdöglött kutyám helyett kapok egy másikat, ha vesztek, Angol — semmit. Nyertem s Angol megvette Niagrát.”

Éva lépett be. Számíthat e, hogy a holnap délutáni előadáson meg fog jelenni. „Mais certainement! Körül akartam ugyan kocsizni a városban, de az maradhat holnaputánra is.”

Es előadás után azzal bucsuzott el barátaitól:

A demain au Falu rossza!”

Ott leszünk...

A „Kelet” magántáviratai.

A trónörökös vadász utja.

(A „Kelet” saját tudósítójának távirata.)

A tegnapi éj késő óráiban vettük a következő táviratot:

Sz. Régen, nov. 15. A mai első hajítás eredménytelen. Délelőtt a százszok révénél hajtott 9 ember. Délután a fanciesali dugánál két oláh felvert egy borju nagyságu medvét, mely dühösen rontott háborgatóira, kitérve a körből. A két oláhnak az ijedtségen kívül semmi baja se történt, lövés nem esett. A trónörökös a völgyben egy udvari vadászszáll állott. Az egész vadászat folyama alatt szívélyesen társalgott a hajtókkal. A vadásztársaság estéli 9 órakor vonult be Gürgénybe fáklafényénél. A menet meglepő látványt nyújtott.

Fentebbi táviratunkat a következőkkel egészíthetjük ki: A fanciesali területről, mely sikertelenebbnek bizonyult, a vadászatot előleges megállapodás szerint, a Gasva vize mentében, a Gürgény-Sz. Imrétől 14 kilométernyire fekvő Üvegcsür környékére helyezik át. Üvegcsür havasát öserdők rengetege borítja, mely még egész szűz járattal, annyira, hogy a legöregebb, legedzettebb vadászok is felette veszélyes helynek tartják. Esetleg kiterjedhet a vadászat területe a Gürgénytől délkeleti Orsova havas környékére, ugyszintén a gr. Teleki birtokát képező Dósz havasra: mindez az idő engedésétől van feltételezve.

Mintán gróf Teleki Sámuel a görényi állami erdőségekben ez idő szerint a vadászati jog haszonbérletje, kinek sikeres vadászalkandjáról a trónörökös ép a máramaros eredménytelen medvehajása után értesült, az erdélyi főurak közül egyelőre hivatott meg saját maga: ebből azt következtethetjük, hogy ő fensége, ha ezuttal sikeresnek bizonyul kirándulása, több ízben tán rendes vadászati helyének választja majd Erdélyt, a mikor országgrésznük aristocratijának szélesebb alkalom nyílik a sportban résztvenni. Résztünkől a legbuzgóbban óhajtuk, hogy az első próba minél szebben tüssön ki, mert a hozzája fűződhetők következmény nem csekély fontosságu lehet ránk nézve, s a mily új életet, mozgalmat önthet annak idején közéletünkbe, forgalmunkba, iparunk is elevenen meg fogja érezhetni üdvös hatását.

Gürgény. Szt. Imréről vettük a következő levelet, mely — tartalmából láthatólag — még távirataink előtt iratott: Rezső trónörökös és Stefánia ő fensége ma d. u. 7/4 órakor megérkezett ide szerencsésen. Kísértek csak 4 órakor érkezett utánuk. A bevonnalókor ő fenségeik előtt gróf Teleki Samu hajtatott, utánuk Pálfné. A menet többi tagjai elmaradtak mögöttük, nem győzve velük a versenyhajtatást. A midőn a község végén álló diszkapuhoz érkeztek, egy kis tévedés történt, gr. Teleki intését arra értették a körülállók, mintha nem trónörökös ő fenségeik volnának az utána jövők, mire oly zavarba hozta a diszkapunál levőket, hogy éljenzésük jóformán elmaradt. A nők mégis észrevén az ő fenségeiket, László Miklósné, Fereneci Terka, Szabó Ágostonné, Nagy Tamásné, Madarász Mari, Ádám Giza urbölgyek virágcsokrokat dobta ő fenségeik kocsiába, valamint a Pálfnéba is. Az udvarban szintén ilyen apróbb félreértés intermezója ismétlődött. Azonban a mint ő fenségeik leszállottak, az egyház jelenlevő képviselői előtt megállottak s néhány szót váltottak velük, ugy az ordész tisztekkel is s aztán szobáikba felmentek.

Este kivilágítás volt a községben ő fenségeik tiszteletére.

A vadászati program következő: 15-én 6 órakor reggel indulás, érkezés a fanciesali erdei lakhoz 7 1/2 órakor; vadászati hely fanciesali völgy, Izvoru largi, fáczá riulu. Ebéd 12 órakor a masa domulor nevű helyen. 2-ik hajítás kezdődik 1 1/2 órakor d. u. s végződik 3 1/2 órakor. Innen gyalog vissza az erdei lakhoz s onnan vissza Gürgény-Szent Imrére, hová érkezés 6—7 óra között. 16-án a fanciesali völgyben ismét. 1-ső hajítás. Indulás G.-Szt. Imréről reggeli 6 órakor, érkezés a fanciesali erdészeti lakhoz 7 és fél órakor. Innen 8 és fél órakor a gyülekező helyre. Izvoru mesteri nevű helyen a hajítás tart 3 és fél órát, 12 órakor ebéd. — 2-ik hajítás Rakottysán din sus vis a vis az első étellenében. Itt az elrendezéssel együtt 3 órát. Vége 4 órakor. Onnan vissza közönséges székén a Fanciesalig. A Fanciesalból kocsikon vissza G.-Szt. Imrére, hová is az érkezés 7—8 óra között fog történni.

17-én indulás Gürgénszentimréről reggeli 6 órakor. Erkezés a vadászhelyre 7 és fél órakor. A vadászat lesz a valoa jopi, frunte copriana és picioru copriana nevű helyeken. A hajítás tart két órát, 2 és fél óráig. Reggeli a fanciesali erdei

lakban, 2-ik hajítás. A fanciesali erdei laktól gyalog 11 és fél óráig. A hajítás tart 2 és fél órát. Vége 2—3 órakor. Vissza Gürgénszentimrere 5—6 órakor.

18. A Kásya völgyében, dosu osoului, Rokityisoja, Bulukeria, Larga és picioru Carbonasulujban. Mely hajítás a rendezéssel együtt 2—3 órát fog tartani. Innen vissza G.-Szt. Imrére.

(Magyar távirati iroda.)

Bécs, nov. 16. A magyar delegáció ülésében Baross Gábor előadó 1882. közös hadsereg rendes és rendkívüli költségvetését ajánlja elfogadásra. Hosszas beszéddel indokolja és kiemeli, hogy míg az európai államoknak az a tendenciájuk, hogy hadseregeik fejlesztése által határaikat biztosítsák, míg minden állam a béke szükségességét hirdeti, e tendenciának teljes nagyságban való kivételétől nem tágit, mintha volna valami jövőre készülődés, monarchiánk és benne hazánk is arra lesz utalva, hogy ne hanyagolja el a hadsereget, melynek szükség volt európai dogmát képez.

A magyarországi felállítás akadémiáról szólva mondja, hogy célja a hadsereget magyar tisztekkel is ellátni, hogy a hadsereg igazán osztrák-magyar legyen. Pulszky általánosságban szól. Megjegyzi, hogy eddig megtakarítás volt a felv, most ettől eltérnek. Vannak tételek, melyek rendkívülieknek felvételtek, de 8—10 év múlva rendessékké válnak. A hadsereg érdekében szükséges, hogy a magyarok arányosan vegyenek részt szellemi megalkotásban. Elfogadja a javaslatot. Tisza Lajos nem politikával, hanem azzal hajlandó kapcsolatba hozni, hadügyi költségvetés magas voltát, hogy minden állam erősíti hadseregét. Szilávy Pulszky beszédére megjegyzi, hogy most is meg van a hadügyi kormányzatban a takarékoság. Erőditésekre előbb is gondoltunk, de most már elodázhatlanok. Való, hogy magyar ifjuság a hadseregben nem vesz részt oly mérvben, mint kellene. Nézete szerint mindent meg kell ragadni a hadsereg iránti közöny megszüntetésére. Csernátony meg van győződve, hogy ha egy állam megkezdi lefegyverzéssel a takarékoságot a többi követni fogja. Jókai: ha széttekintünk mik történelem másutt, meggyőződhetünk, hogy távol vagyunk a lefegyverzéstől. Andrassy gróf megjegyzi, hogy a költségvetés magassága nem a keleten folytatott politikának eredménye, s ha a költségvetés nem lehet alacsonyabb, mint a milyen ma, ez nem az említett politika következtében, hanem dacára azon politikának van így. Csernátony beszédére válaszolja: nem hiszi, hogy találkoznék külügyminiszter, ki a lefegyverzést megkezdi. Azután megkezdődött a részletes vita, melynek folytán a rendes és rendkívüli költségvetés és póthitelek elfogadtattak.

IDEGENEK NÉVSORA.

— Kolozsvárt, 1881. nov. 16-án. —

Biasini szálloda.

Lutge F. mechanikus Halle. Boér Károlyné Dengeleg. Oroszlán József Cs.Gorbó. Tüzes Ernő Cs.Gorbó. Szántó Gergely, Papp János Szatmár. Krets Mór c koreskedő F.Egroy.

Hungária szálloda.

Moriz Jakab vállalkozó Hévíz. Lukács Ferenc koreskedő B.Pest. Hasenhausen Ágoston koreskedő Segesvár.

Pannonia szálloda.

Lóv Frigyes utazó B.Pest.

HIVATALOS ARFOLYAMOK

a budapesti áru- és értéktőzsdén	1881. nov. 13.
Magyar aranyjárdák	11930
Magyar vasúti kölcsön	132.
Magyar kel. vas. államköt., I. kibocsátás	91 1/2
Magyar kel. vas. államköt., II. kibocsátás	109.
Magyar kel. va. államköt., III. kibocsátás	96 1/4
Magyar földterhermentesítési kötvény	99 1/2
Magyar földterherment. kötvény záradékkal	98 1/2
Temes-bánati földterhermentési kötvény	97 1/2
Temes-bánati földterher. kötv. záradékkal	99
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	96 1/2
Horváth-szalvón földterhermentesítési kötv.	96 1/2
Magyar szőlődezsma váltási kötvény	96 1/2
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	124 1/4
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	112 1/2
Osztrák járadék papírban	77
Osztrák járadék ezüstben	78
Osztrák járadék aranyban	94 3/4
1880-ki osztrák államsorsjegyek	133.
Osztrák-magyar bankrésztvény	825

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet 43. szám

Kolozsvárt estitűrt 1881. november 17.

NIQUIS.

énekes rigi, 3 felvonásban.

Kezdeté 7 órakor vége 10-kor.

Felolós szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKES KÁROLY.

Demjén Ágoston

műlakatos Kolozsvártt.
(Ezelőtt Veres Dániel.)

Ki több nevezetes bécsi és pesti műhelyekben és gyárakban magát kiképezte, tisztelettel kívánja a nagyérdemű helyi és vidéki közönséggel tudatni, hogy minden a lakatosi szakmába vágó

RENDES és MŰ-MUNKÁK,

u. m. Virágtartó asztalok, Luszterek, a legújabb minták szerinti sir- és garádics rácszatok, lépcsőzetek, csinos paluszterek, olvasó támlák:

épületi ajtók és ablakok

vasalások, mindenféle vastetűkhöz szükségeltető constructiók, villámhárítók,

finom záruk és templom ajtókhöz ezirázott pántok

elkészítését vert vagy kovácsolt vasból, gyors, pontos és a legmérsékeltetbb, — csaknem az üntött vasból készültekhez hasonló árakban kész elvállalni, s a vidéki megrendeléseket is elfogadván, azokat pontosan teljesíteni.

Lakásom Kolozsvártt, Belszn-utca 12. sz.
(Ezelőtt Veress Dániel.)

Demjén Ágoston.

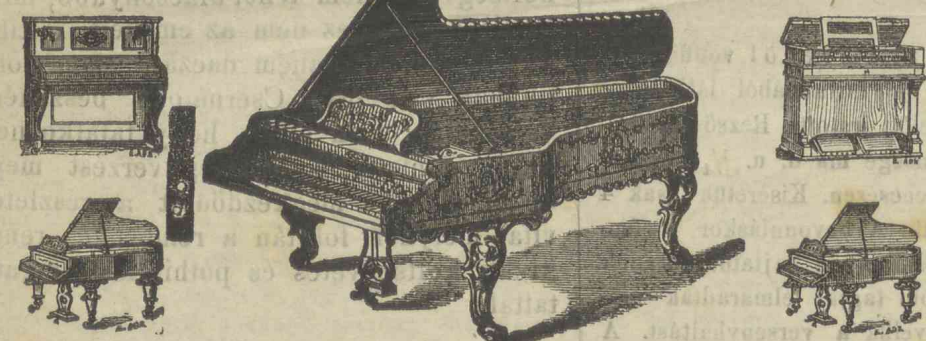
(305) 32—100

Könyv- és zenemű-raktár.

Bárhol és bárki által hirdetett bel- és külföldi könyv és zenemű, folyóirat és divatlap azonnal gyorsan és jutányosan, kapható vagy megrendelhető néhány nap alatt.

a plébánia épületben a piaci templommal szembe.

Zongora és harmonium raktár.

Zongorák helyben bérbe is adhatók.
Zongorák 100 frttól 500 frtig gyári áron kaphatók, jótállás mellett.

(33)

55—*

HUTFLESZ KÁROLY

KOLOZSVÁRTT és MAROS-VÁSÁRHELYTT

megvásárolm iudennemű magyar és osztrák állampapírt, sorsjegyet, arany- és ezüsti pénzemekeket, s leszámitol (escomptirt) mindenféle nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt, s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken történendő bármily összegű fizetéseket.

AJÁNLJA DÚSAN ELLÁTOTT

fűszertárát, borkereskedését,

ugy saját gőz- (henger)- malmi

LISZTJEIT,

ugyszintén kitűnő minőségű

FAGYGYUGYERTYA és SZAPPAN-GYÁRTMÁNYAIT.

(320)

10—24

Első és legnagyobb butor raktár

DUHONY JÁNOS-nál

Kolozsvártt, a Redoute (vigadó) épületében.

Kolozsvári butor gyártmányainak és minden ezen szakmába vágó cikkeinek nagy raktára.

Főraktára nádfontu fa- és vaskeretű butoroknak.

Dus választék Paszomány munkákban, vég vagy meter számra.

Különböző nagyságu lőször madracz és szőnyegek választékos raktára.

Van szerencsém a n. ér. közönség figyelmébe ajánlani, miszerint raktáromban mindennemű asztalos, esztergályos és kárpitos munkák francia divatlapok mintája szerint készletben találhatók és megrendelhetők minden szakmába vágó megrendeléseket felelősség mellett elvállalok, úgy szintén oszka butorokat átalakítok.

Mindenféle álló, függő és asztali tükrök, butorkelmék, ágy- és asztalterítők, a legelső gyárakból dus raktárom van.

Elvállalok

minden rangu menyasszonyi butor kelengyezéseket, irodai berendezéseket és végül butor himzéseket a legjutányosabb árakban felelősség mellett.

Ugy helyi mint vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

Midőn ezen nagy raktáram egyes kiválóbb cikkeit a n. ér. közönségnek felsorolom, teljes tisztelettel kérem az eddigi éveken át engem megtisztelő bizalmokra ezentul is érdemesíteni

Kiváló tisztelettel

Duhony János.

(436)

97—100

Ki akar nyerni

500.000 frankot.

Mindenki, a ki a Le Danube „Journal Français de Vienne“-re egy félre előfizet, kap ingyen bérmentve ajánlott levélben egy jegyet a

Loterie Nationale Algerienne-ra

Ezen sorsjáték, melyért a francia kormány kezeskedik, egy millió frank értékű sorsjegyet tartalmaz. A nyeremény 500.000 frank. — Tehát a 3 frt 20 kr-ért kaphatni azonnal egy jegyet és hat hónapig a Le Danubet. Az előfizetési díj a Le Danube kiadóhivatalához Bécs, Margarethenstrasse 5. küldendő.

(479)

1—3

Berger-féle orvosi KÁTRÁNY-SZAPPAN

orvosi tekintélyek által ajánlva, Ausztria-Magyarországban, Franciaország, Németország, Hollandiában és Svájcban, Romániában stb. már tíz év óta folyó sikeres használatát

mindennemű bőrkütségek

mint szinte az arcbőr mindenféle tisztáltságsággal ellenkülönösen a ruh, az idült és pikkelysömör ellen, a kozs, a sörny repedvény, a fej és szakál korpa ellen, a szeplo, majfolt, az ugynevezett rezessor, a fagydag, a hályszadás, a szemkörök valamenyik káros feltehetőseggel ellen. Ezenfelül mindennek mint a bőrt tisztító módszer ajánlható.

Ara darabonként használati utasítással együtt 35 kr.

A Berger-féle kátrány-szappan 40%-ka tényleg fakirányi tartalmaz felettebb gondosan van készítve, s lejegyesen különbözik minden egyéb, a kereskedésben előforduló kátrány-szappanoktól.

Csalások kikerülése végett

a gyógyszerárakban világosan

Berger-féle kátrány-szappan

kérendő.

Egyedül helyettes a bel- és külföldi részére:

G. HELL gyógyszer. TROPPAU, hova a megfizetés és tud-

Korodások is küldendők

Főraktár Kolozsvártt: Székely Miklós, Bíró

János, Dr. Hintz György gyógyszerész uraknál és

Erdély majdnem minden gyógyszerárában. (37) 23—24

Puffadás
Gyomorsavany,
Aranyér,
Altásti düglés,
Máj- és epehólyag-
bántalmak,
Tisztátalan vér,
Vértörődások
ellen.

Orvosi részleges előírás
szerint készítő,
Főalkatrészei:
A sveiczi gyógyszeres
növények kivonatai.

Tűrhetőbb és olcsóbb
minden
KESERŰ VIZNÉL.

Enyhén oldó
Minden életkorbeli
szemvedőnek alkalmas-
ható.

Határozottan ártal-
matlan.

Utasítások, melyekben,
többek között számtalan
szakkörök töltetel foglaltatnak
hatása és ártalmatlan volta iránt az
alább jegyzett gyógyszerárakban ingyen kaphatók. — Mindég és határozottan Brandt
Richard gyógyszerész sveiczi labdacsal-kérőnk, a melyek csak bádogszelvényekben
50 darabot tartalmazva 50 kr-ért — és kisebb kísérleti dobozok 15 labdacsal 15 kr-ért
kaphatók. Minden valódi sveiczi labdacsal dobozok a fenti Etiketnek a fehér sveiczi
keresztrel vörös alapon és a készítő névaláírásával kell ellátva lennie.

Raktár Kolozsvártt Székely Miklós és M. Várárhelyt Bernády
Dániel gyógyszerészeknél.

(285), 2—9

EUCALYPTUS-SZÁJ-ESZENCZIA

Cs. kir. szab. védjegy

Páris, 1878. kitüntetve

Az Eucalyptus-szájesszencia a szájból azonnal az és tartósan eltávolítja, a legbiztosabb óvszer fogfájás és fogszu ellen; tisztítja a beteg szájat levegőjét és betegségeinél használni elrendelte.

Kapható az osztrák-magyar birodalom és a külföld összes jó hírnevű gyógy- és illatszertáiraiban.

N. B. összes raktárainkban Dr. C. M. Faber hírneves és már 1862-ben Londonban a nagy díjnyerő kitüntetéssel, a szájjal egészségügyi ápolására és a fogak ép fenntartására szolgáló kitűnő cs. kir. szab. Purítás szájjal szappan mindig kapható. Kolozsvártt kapható Csapó Sándor üzletében.

(43) 9—23

Fertőtlenítő rothadást gátló fenartó óvszer ragályos fertőzés ellen, a szájjal gyógyszeres ápolására DR. C. M. FABERTOL O felseje a néhai Mexi. coí császár udvari fog orvosától Bécsben.

Főraktár FELIX GRÜNSTEIDL-nél

Bécs, I. Sonnenfelsgasse 7.

Csapó Sándor üzletében.

E sorshuzás
főnyereménye
esetl.
400,000 márká

Szerencse jelentés.

A
nyereményekért
jót áll
az állam.

Meghívás részvételre a hamburgi állam által biztosított nagy pénzkiosorolás

nyeremény-esélyeiben,

a melyben 9 millió 100,000 márkánál több biztosan nyerhető.

Ezen előnyös pénzkiosorolás, mely tervszerűleg csak 100,000 sors-

jegygyel bir; nyereményei a következők, t. i.

A legnagyobb nyeremény 400,000 márká.

Díj . . .	250,000 márká	55 nyeremény á 5000 márká
1 nyeremény	150,000 márká	5 nyeremény á 4000 márká
1 nyeremény	100,000 márká	109 nyeremény á 3000 márká
1 nyeremény	60,000 márká	212 nyeremény á 2000 márká
1 nyeremény	50,000 márká	10 nyeremény á 1500 márká
2 nyeremény	40,000 márká	2 nyeremény á 1200 márká
3 nyeremény	30,000 márká	533 nyeremény á 1000 márká
1 nyeremény	25,000 márká	1074 nyeremény á 500 márká
4 nyeremény	20,000 márká	100 nyeremény á 300 márká
7 nyeremény	15,000 márká	49 nyeremény á 250 márká
1 nyeremény	12,000 márká	60 nyeremény á 200 márká
23 nyeremény	10,000 márká	100 nyeremény á 150 márká
3 nyeremény	8,000 márká	29115 nyeremény á 138 márká
3 nyeremény	6,000 márká	stb. egészben 50,800 nyeremény.

és ezek kevés hó alatt 7 osztályban fognak biztosan eldőlni.

Az első nyereményhuzás hivatalosan van megállapítva és ezen első huzásra

az egész eredeti sorsjegy ára csak 3 forint 50 kr. o. ért.

a fél eredeti sorsjegy ára csak 1 forint 75 kr. o. ért.

a negyed eredeti sorsjegy ára csak 88 kr. o. ért.

és én ezen az állam által biztosított eredeti sorsjegyeket (nem tiltott ígervényeket), az árnak bérmentesen beküldése mellett még a legtávolabb vidékekre is megküldöm.

A résztvevők mindegyike eredeti sorsjegye mellett megkapja tőlem az állam czímrel ellátott eredeti tervet ingyen és a huzás után a hivatalos kisorsolási listát azonnal minden felszólítás nélkül.

A nyeremények kifizetését és szétküldését egyenesen az érdekeltek kezéhez pontosan és szigorú titoktartással teljesítem.

Megrendelések egyszerűen postai utalvánnyal vagy ajánlott levélben történhetnek.

Tessék tehát a megrendelésekkel bizalmasan ez évi november 21-ig

id. Hekscher Samu,

(437) 5—5

bankár és váltóirodájához Hamburgban fordulni.

Nyujtsunk kezét a szerencsének! 400,000 márk

főnyereményre kedvező alkalmat nyújt az állam által helyben hagyott és biztosított legújabb nagymérvű sorsjáték

Ezen legújabb terv szerint berendezett sorsjáték azon előnnyel bir, hogy néhány hó alatt 7 huzásra 50,800 nyereménynek biztos kibuzása történik, melyek közt 400,000 márk főnyeremény. Azon kívül még a következő nyeremények vannak u. m.:

1 nyeremény	250,000 márk	1 nyeremény	12,000 márk.
1	150,000	23	10,000
1	100,000	3	8,000
1	60,000	55	5,000
1	50,000	109	3,000
2	40,000	212	2,000
3	30,000	533	1,000
1	25,000	1074	500
4	20,000	29,115	138
7	15,000		

A huzások tervszerűen hivatalosan állapítottak meg.

Az első és legközelebbi az államtól biztosított pénzkiosoroláshoz való sors-

jegyek ára:

1 eredeti egész sorsjegy 6 márk vagyis 3 1/2 o. ért. frt.

1 " fél " 3 " " 1 1/2 o. ért. frt.

1 " 1/4 " 1 1/2 " " 90 kr.

A megrendelések posta útján beküldendő összegekre a legnagyobb pontossággal teljesíttetnek és az ország czímrel ellátott sorsjegyek az illetőknek beküldetnek.

A megrendelésekhez szükségesített játéktervet díj nélkül küldjük, a melyben a nyeremények beosztása és osztályozása, valamint az illető befizetések láthatók, azonfelül a nyeremények jegyzéke minden huzásról az érdekelteknél felelősen megküldetnek.

A nyeremények kifizetése állambiztosítók mellett pontosan történik, azonban a Magyarország minden nagyobb városában létező összeköttetéseinknél fogva a felek kívánságára egyenesen kézhez fizetettik.

Gyűjtődénk mindaddig különös szerencsének örvendőtt, és már számtalan-szor nagy nyereményeket fizetünk ki érdekelteinknek, u. m.: 250,000, 225,000, 150,000, 100,000, 80,000, 60,000, 40,000 stb.

A szilárd alapokra fektetett vállalatnál mindenütt bizva számíthatunk élénk részvételre, ennél fogva kérjük, hogy a megrendeléseket annál könnyebben teljesíthessük, azokat mielőbb, mindenesetre pedig még folyó év november 30 ika előtt beküldeni sziveskedjenek

KAUFMANN & SIMON

bank- és váltóüzlete Hamburgban.

U. I. Az ezáltal benutunk helyezett bizalmat köszönettel vesszük, s a midőn ezen új sorsolás kezdetével szives részvételre felkérnők, továbbra is iparkodni el nem mulasztandjuk pontos és reelle szolgáltatunk által tisztelt érdekelteink teljes megelégedését kiérdemelni.

(433) 2—6

TÖZSDEI

műveleteket

pontosan készséggel és titoktartban elvégez az eredeti árkelet mellett a

„LEITHA“ kiadóhivatalának

(Halmi) bankháza,

Bécs, Schottenring 15.

a tőzsde ártellenében.

Nyereménynyel a) csupán mérsékelt veszteség mellett (díj minden 5000 frt értékű papír után a la hausse vagy baisse 20 egész és pedig: 70 forint); b) ha az ártályam emelkedik vagy esik

(Stellage); c) a letétben való tartásnál, míg az értékpapírok nyereséggel értékesíthetők lesznek. Nyereszkedési vételek pontosan és titoktartással mellet. Társulati-üzletek (1000 frt értékű papír után csupán 30 egész 60 frt fedezet) jutalek csak 50 krajczár. Készpénz fedezet nem kívántatik. Mindennemű vidéki megrendelések, mint szintén valamennyi a váltóüzletbevaló megbízások készséges elintézése. Felvilágosítások és értesítések szakszerűen s díjmentesen közöltetnek a „Leitha“-ban (pénzügyi és sorsolási lap.)

Tartalomdus sorsjegy-nyeremény, (az összes európai sorsjegyek játék-tervezet) értesítést az elhelyezés nyereszkedési nemek és az értékpapír és sorsjegy biztosításáról sat. tartalmazó röpiratok ingyen és bérmentve.

(458)

3—4